

Latweschu Awises.

Nr. 36. Zettortdeenâ 2trâ September 1848.

Tauna sinnia.

Retti kahdu Latwisku grahmatinu ar tahdu leelu patikschani effam lassijuschi, ka to stahstu: nabbags Prizs, ko Rindes mahzitajs W. Hillner Rihgå lizzis drikkeht, un kas 3 kap. fudr. gabbala pee Lichtenstein mahzitaja Selgawâ un Rihgå pee grahmatu drikketaja W. F. Häcker dabbujama. Schis stahsts mums isleek ka Rindes draudse kahds faimneeka dehls palfchu naudu no alwa islehjis, kahds sohds tam no schi grehka nahjis, ka tas grehzineeks schinni grehkâ eestidsis, kahdus wahrduis mahzitajs winnam un teem sanahkuscheem laudim preekschâ lizzis, un ar kahdu noschehloschanu tas grehzineeks sawu grehku noschehlojis. — Ta kas us weetu tohs wahrduis dsirdejis palizzis affarinu ne noflauzijis, tam teesham ar nekahdeem wahrdeem ne buhs wairs dwehfale us svehtu no puhschanu eekustinajama, tik svehti, stipri un pateefigi schee wahrdi, ja ne wairak muhsu aufis, eeskannejuschi. — Lai Deewas tas Kungs jelle Rindes mahzitajam eedohd tahdu prahtru, sawu gaisho svezzi neween likt sawai draudsei, bet wissai Latweeschu tautai wairak spihdeht. Pateesi, brahliht mihlais! ta es falku Rindes mahzitajam: Deewas Lewim irr dewis Latwisku mehli un gaishas azzis, faraudsiht un sadabbuht tohs wissu-stiprakus wahrduis no bihbeles un dseefmu grahmatas, ka esmu skaidri redsejis pee ween un ohtra raksta, ko Lawa galwa isgudrojuise; ne noglabba scho Deewa dahwanu, un ja nelabbais wehjsch Lew brihscham Lawu svezziti ispuhtih, ne apnihksti to no jauna eeedfsinaht. Sawus awischu lassitajus: Leelungus, mahzitajus, fohlmeisterus u. t. j. pr. luhdsohs, par to ruhpetees, ka schi grahmatina dabbutu jo dauds laudis eet! Rakstihts Selgawâ, tai 28ta August 1848.

W. P.

Na h w e s p e e m i n n a.

Ap jauneeem Jahnem scho gadd atnahze Lindes draudsei sinnia par weenu mirrejur sweschâ semmê par kurreu dauds Lindeeschi woi mihligu affarinu noflauzija, jeb ar pateizigu firdi no puhtahs; prohti augsta grefene (Reichsgräfin) Sophia Elisabeth von Mengden, pehz tehwa wahrda Plettenberg, Lindes un Birsgalles muischias dsimtsmahte lihds 1844, kur wez-zuma deht muischu pahrdewe, nomirruise 29ta Mei f. g. Ollenderu semmê Lag pilstatâ, pahri par 90 gaddeem wezzumâ, ka beidsama atwas-fite ta flaweta Kursemimes muischneeku zilts-wahrda Plettenberg. Kas muhsu tehwu semmes stahstus pasihst, sinnahs no ta leela brunneneeku meistera Wolter von Pletten-berg, kas preeksch 300 un wehl kahdeem gad-deem Kursemmi, Widsemmi un Tggauau semmi 42 gaddus laimigi waldija, un schahm to reis no karra breetfahm nospeestahm semmitehm pehz diweem laimigi pabeigteem karreem us 50 gaddeem meeru sagahdaja. Scha teizama waldneeka brahla pehznahkami no sawahm zit-tahm muischahm Lindi un Birsgalli eezeble par ziltsmuischu.

Nelaika grefenes tehwa tehws effoht pehz teem badda un mehra laikem 1709 lihds 1711, kur arri schinni widdu leela pusse lauschu is-mirruise, ka ihsts lauschu audsinatajs un pohtetajs sche mihligi waldijis; wezzi laudis no saweem wezzakeem dsirdejuschi stahsta, ka schis kungs pagasta behrnus faaizinajis, tohs ar baltu maiji meelodams un glaudidams us teem teizis: „tee manni selta gabbalini, tee buhs manni laufitaji.“ Scha dehls, waldschanas rahts barons George von Plettenberg bijis ahtris, bet labfirdigs kungs, kas scho muischu no muhra usbuhaejis, dahrhus skunstigi eer-tekis, basnizu ar jauku tohni ustaifisjus, mah-

zitaja muischais laukus un faimneekus peeschkhis, fohlas nammu eeriktejis, muischu no rewihsa lizzis ismehroht, semneekus laukus par jaunu edallijis, un ta wehl dauds labba pee Lindes pastrahdajis, aissgahjis us muischigu dussu schè Lindè 1772trà gaddà, atstahdams atraikni un dimas meitinas; atraikne Benigna Elisabeth, pehz tehwa wahrda von Wigand, kahdus gaddus schè waldijuse, Deewa nammu ispuschkojuje ar lohti jaiku kanzelli, altara un altara dekki, kas winnai wairak ka 1000 dahl- derus essohts makfajis, abbas meitinas ispre- zejuse, atdwusefcho muischu wezzakajam snoh- tam grafam von Mengden, un patte apmekle- dama ohtru snohtu Sprantschu semmè un is- fehrsdamees nomirruje Italià Livorno pilsatà. Pehz ihfas waldischanas mirris graf von Meng- den un nu jauna grefene atraiknu kahrtà bes behrneem palikdama uskehme weena patte to waldischanu schihs muischas, un waldijs to ilgu laiku lihds kahdeem 60 gaddeem, ka lohti gudra, taifna un schehliga leelmahte, dauds reis par saweem pawalstneekeem ka par ihsteem behrneem gahdadama.

Winnos behdigòs dsimtsbuhschanas laikòs, kur semneekam ne bij nekahda teesa, nekahds semmes likkums, kur buhtu warrejis twertees, un dsimtskungs pehz sawa prahtha warreja speest, foehdiht un darriht ar semneeku ka tam patikke, ta eetaisija pagasta magasihni, schinkoja schim 300 puhrus rudsu, usmuddinaja turrigakos faimneekus, gahjejus un usraugus, kas karris pehz sawa spehla peemet, un par ne ilgeem gaddeem eetaisijahs leela magasihne, kas lohti geldiga bij tannis dahrgòs maijes gaddòs 1806 un 1807, jo ne waijadseja wiss muhsu lauti- neem baddu mirt, yellawainu jeb elihju maiji ehst, ka deemschehl pee nahburgeem dabbuja redseht, un schi magasihne pastahw lihds schai deenai ka ihpascha draudses manta, atschirkta no ohtras magasihnes, kas appaksch Krohna waldischanas stahw, 1796tà gaddà gribbedama us sweschahm semmehm reisaht un Lindi us renti isdoht, eezechle winna semneeku teesu un teesas- un kaufibas-likkumus farbam pagastam;

pee farkan apklahta teesas galda sehdeja no pa- gasta pusses diwi faimneeki, weens teesneffis un ohtris desmitneeks, un no muischas pusses weens waggare, kas arri faimneeks bij; schee spreede dsimtsmahtes wahrdà pehz winnas lik- kumeem Lindeescheem teesu un taifnibu. Tohs likkumus winna ar sawu rohku farakstija, likka Latwiski pahrtulkoht, Tselgawà drikkelt un no- dewe renteskungam, teefai un katram faimne- kam weenu tahdu grahmatu. Schinnis likku- mos irr ihsumà gan drihs par wiffahm semneeku waijadfbahm noteikts, faimneekem irr winna mahjas apgalwotas, ka bes leelas wainas ne weenu buhs islilt, un kad mirst ka behrneem, un kad to naw tuwakeem raddeem mahjas buhs dabbuht; ta arri bahrinu mantas zaur gaischu un plaschu nolikschana irr stipri fargatas, pa- gasta lahde eerikteta un wissi muischas darbi un wissas dohschanas ruhpigi salikti un gruntigi noteikti. 1805tà gaddà tappe weens "rekruthu- meslis" eeriktehts. Leelmahte dahwinaja ik gad- dus 360 rub. f. no sawas fulles, renteskungs tiipat no sawas pusses un no pagasta deva karts faimneeks par gaddu weenu poħdu limmu; no schahs eenahkschanas bij ismaksajami tee rekruthi ar naudu, un kurrus gadd ne bij jadobd, tad krahjahs ta nauda us preefschu; schi eerit- tefchana gan nu ilgi ne pastahweja, tapehz ka renteskungs atkahpahs drihs no sawa sohlita wahrda, bet pagasta lahde eekrahjahs labs wehrdinsch no tam, un nefs intresses draudsei par labbu. Preeks bij redseht, ka leelmahte patte pehz scheem saweem likkumeem zeeti tur- rejahs un us tam raudsija, ka appaschneeki, muischas- un renteskungi tohs peepilditu; kad bij kahdus gaddus sweschà mallà bijuse un pahrnahze mahjà, tad allasch us to luhkoja, woi ar lauschu labklahschana naw atpakkal gahjis,zik nabbadsiaus winna tad apdahwi- naja, zik suhdsefchanas lehnprahktigi un us to gruntigako wihsi patte ismekleja, un tam no- speestam sawu taifnibu atdewe, to ne ween muhsu laudis, bet arri dauds fungi, kas ka zeemini pee winnas gaddijahs, redsejufchi un dsirdejufchi. Ir tad kad schehligs Keisars

brihwibū un pilnigus liffkumus Kursemnekeem bij dahnajis, ir tad winna palikke pee fawem gruntslikumeem. Kā fainmekeem ne buhs leelakas klausibas uslift, nej arri mahjas ussteift. Bet arri gahjeus winna ne aismirse; jo latram kālpam un atraiknei tifka plawa preefch kirta, kā warreja sawus lohpianus ismittinaht un sawus semmes gabbalianus suhdoht. Ihpaschi tee beidsamee 12 gaddi no 1832, kur tas lohti taifnigs un deewabihjigs nelaika kambara teefas kungs von Grotthus par leelmahtes weetneku bij, paliks ilgu laiku Lindeescheem mihligā peemānā, jo schinnis gaddos ne ween kā atspirge lautini no teem preefch tam bijufcheem neaugli-geem gaddeem, bet tappe arri magasihnes pil-ditas, kā warrejam daschu gadd wairak kā 1000 puhrus labbibas nahburgeem paleeneht, un no teem pahrejeem graudeem brangu magasihnes kapitali sakraht; schinni laikā ktua arri pilnigi eeriktehts, kā gan drihs wissas bahriau mantas uhtrupē tohp pahrdohas, un ta nauda auglu auglōs us 4 no simta eelika, no kam maseem bahrenischeem lihds pilneem gaddeem wairak kā ohtruteek paeaug klaht; eefahkumā zitti pehrminderi schahdai eeriktechanai prettim bij, bet taggad dsichters us tam dsennahs, jo eefkattijufchees to leelu starpibu, kā manta pahri desmits gaddus glabbajoh tād arri pohestā ne eet, tad tomehr gan drihs us pussi wehrtibā kriht, turprettim naudu dubbulti auglojahs; zitti fenn jaw paeaugschi behrni ne nemm sawu naudu ahrā, bet luhds lai wehl stahro un auglojahs. Ir nodohti saldati noleek sawu pahrejo nabbadsibu us tahdeem pascheem augleem pee scha bahriau kapitala, kamehr atnahk zeemotees.

Bet ne ween par laizigu buhschanu, ir par prahru apgaifmoschanu un dwehfeles lablah-schana gahdaja mihligi leelmahte; skohlu ap-dahnajis ar gultu drahnahm preefch skohlas behrneem, eerikteja kā pehz beigtahm skohlas stundahm puifchi sewfchki appafsch kestera us-skattifchanas, un meitas atkal sawrup appafsch kahdas prahtigas feewinas usraudsibas mitte; behrni tappe mahziti no kestera lassift, arri

druzfzin rakstiht un rehkinah, un pahtarneeki dabbuja preefch eeswehftishanas gruntigu tiz-zibas mahzibū no mahzitaja. Deewa nammu gruntigi pahrtaisija. Eelsch deewabihjigas dsihwoschanas, kā arri pee ahrigas Deewa kālpofchanas winna jebkatram labbu preefch-sihmi dewa; tād tik mahjās bij gan drihs iff swehtdeenās brauze us basnizu, un daudz reis tur to swehtu mihlestibas meelastu baudija kohpā ar fawem pagasta kautineem; wehl pa-fchā wezzumā winna Lindē buhdama swehtdeenas rihts ar muischas laudim kohpā pahtarus turreja.

Kad preefch 4 gaddeem pafluddinaja mahzitajs Virsgalles basnizā, kā leelmahte sawa wezzuma un méesas wahjibas dehl scho muischu zittam augstam un teizamam kungam pahrdewuse, tad assarinas mirdseja no wissahm pus-sehm; ar fabirsufchahm firdim lautini pateize Deewam par tahdu taifnu un schehligu waldis-neegi un firsnigi luhdse: lai tas kungs sawu swehtu waigu pazell us muhsu mihtotu wezzu leelmahti un leek tai noreetedamai meera fauli-tei winnas firmu galwinku apspihdeht.

Grūnthal,
Lindes teefas frihweris

Ekur gudrineeks!

Rahds Schihds bij kahdam gohdigam zilwé-kam 200 rub. f par 9 prazentehm istappinajis. Kad nu wihrisch ne warreja noliktā laikā atkal to naudu atdoht, tad Schihds gahje wianu pee teefas apfuhdseht. Pee tahs ismeklefchanas tappe arri tahs leelas prazentes gaismā zeltas. Tee teefas kungi Schihdu par tam pahrbahru-schi fakka: Kā juhs drihksteet no ta nabbaga wihrina 9 prazentes no simta nemt? Woi juhs ne sinneet, kā pahr mums weens Deews irr, kas no augfchenes wissus muhsu darbus reds? Kad nu itt dauds, tad juhs warrejat tik 6 prazentes nemt. „Nu,” atbild Schihdinsch, „kad Deews no augfchenes semmē skattahs, tad wihsch arri to 9 par 6 eerauga.

E. F. S.

Teesas fluddinashanas.

Us pawehleschanu tahs Keiseriftas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreewu walts ic. ic. ic., tohp no Talses aprinka teesas, kad pehz Kursemnes semneeku lifikunu grahmotas 490to S. schi teesa tai 7ia Juhli f. g. par wissu kustamu un nekustamu mantu ta Talses birgera un namneeka Kahrla Frei un wiina laulatas draudsenes Karoline Frei, dshinnuschos Melius, konkursi spreduß, — wissi un ickatri, kam pee tahs mantas to peeminnetu laulatu draugu Frei kahdas prassichanas woi melleschanas buhtu, jeb kas dohmatu no tahs mantas ko prassicht, zaur scho usaizinati, pee saudschanas sawas teesas dimu mehneshu starpâ, un wisswehlak lihds 18tu Oktober f. g., kas par to weenigu un isflehgchanas terminu nolikts, pee schihs aprinka teesas ar sawahm prassichanahm pehz lifikumeem peeteiktees, sawas peerahdischanas peenest un tad sagaidih, ko teesa schinni leetâ pehz lifikumeem spreduß, ar to pamahzischana, ta tohs, kas lihds tam peeminnetam terminam ne buhs peeteikuschees, wehlak wairs ne klausih. Tapatt tohp arridsan wissi tee, kas teen peeminneteem laulateem draugeem Frei ko parradâ buhtu, zaur scho usaizinati, sawus parradus pee dubbultas strahpes dimu mehneshu starpâ pee schihs teesas uedoht. To buhs wehrâ likt! Talses, tai 12ta August 1848. 2

(T. S.) Aprinka sohgis Baron Brincken.
(Nr. 1720.) C. Bernewitz, sekretehrs.

No Wirkusmuischas pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas pee teen Wirkusmuischas fainnekeem, prohti: Dahwa Ruhmann no Raiku mahjahn, Frizza Nillahn no Sihlu Tschakstu mahjahn, Kahrla Reinward no Sihlu Saldatu mahjahn, Kahrla Gansohn no leeleem Prinzeem, Anfa Gailis no maseem Prinzeem, Tschippa Liskum no Runzu mahjahn, Janna Lemkens no Waidau mahjahn un Dahwa Wisbullis no jauneem Ruhduleem, kas parradu un inventariuma-truhkuma deht ilgaki par fainnekeem ne warr buht, un tadeht no mahjahn islikti, — usaizinati, wisswehlak lihds 1mu Oktober f. g. pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak neweenu wairs ne klausih. Wirkusmuischâ, tai 31ma Juhli 1848. 2

(T. S.) Fritz Leinart, pagasta mezzakajs.
(Nr. 57.) Teesas frihweris J. Borkowsky.

Us pawehleschanu tahs Keiseriftas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walts ic. ic. ic., tohp no Snickeres pagasta teesas wissi un ickatri, kam pee tahs astahatas mantas ta nelaika Snickeres kalleja Anfa Waldmann kahdas prassichanas buhtu, zaur scho fluddinashana usaizinati, pee saudschanas sawas teesas trihs mehneshu starpâ, prohti lihds 5tu November 1848, kas par to weenigu un isflehgchanas terminu nolikts, preeksch schihs teesas sanahkt, sawus prassichanas pee tahs peeminnetas astahatas mantas usdoht un sawas parahdischanas usrahdiht. Tellaha tohp arridsan wissi tee, kas tam nelaika kallejam Anfa Waldmann ko parradâ, zaur scho usfaukti, sawus parradus pee dubbultas strahpes — jo tohs buhtu flehpusch — pee schihs teesas usdoht. To buhs wehrâ likt! Kukku muischâ, tai 6ta August 1848. 2

(T. S.) F. Treulieb, preehdetajs.
(Nr. 294.) H. Johannsen, pag. teesas frihweris.

No Krohna Aluremuischas pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taisnas prassichanas pee ta nomirrucha Krohna Penkulesmuischas fainneeka Krishjhahn Linnit no Leel-Laggu mahjahn, usaizinati, lihds 2tu Oktober f. g. ar sawahm prassichanahm un peerahdischanahm scheit peeteiktees, tapatt arri teen, kas tam nelaikim ko parradâ, lihds wirspeiminnetai deenai sawus parradus pee schihs teesas buhs aismaksaht, jo pehz schi termina neweenu wairs ne klausih, bet tohs parradnekus ar dubbultu makfu strahpehs. To buhs wehrâ likt! Krohna Aluremuischas pagasta teesa, tai 31ma Juhli 1848. 1

(T. S.) Peefhdetajs Dahwe Uiz.
(Nr. 448.) Berg, teesas frihweris.

Zittas fluddinashanas.

Leelas-Behrses Lamberti-tirgu scho gadd ne 17ta, bet tai 20ta September turrehs, ta ka to deenu preeksch tam, svehtdeen tai 19ta September pehz pusseenas, jaw warr eesahft bohtis zelt. *

Tas zitkahrt 15ta September turrehs Skrundu turgus ne tops schl gaddâ wairs noturrehs. Skrundâ, tai 28ta August 1848. 2

Skrundas Krohna muischas waldischana.

Brihw drifteh.

No juhmallas-gubernias augstas waldischanas pusses: Hofrat de la Croix.